

TÜRK DİL KURUMU

Yönetim Kurulu

27-Şubat- 1. Mart 1959

Tutanak Özeti

Toplantıda bulunanlar : Nadir Nadi Abalıoğlu, Dr. Mehmet Ali Ağaay, Ömer Aslı Aşsoy, Prof. Ahmet Ateş, Prof. Selâhatşin Batu, Prof, Dr. Ahmet Eferoğlu, Ord. Prof. İlhami Cıvaoğlu, Recai Cın, Behçet Kemal Çağlar, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Prof. Süheyy Derbil, Hikmet Dizdaroğlu, Prof. Dr. Hasan Eren, Prof. Dr. Macit Gökbek, Orhan Hançerlioğlu, Prof. Nusret Hızır, Uluğ İğdemir, Prof. Dr. Reşat İzbirak, Ağh Sırrı Levend, Dr. Macdüt Mansuroğlu, Haldun Taner, Mehmet Tuğrı, Dr. Nermi Uygur, Ord. Prof. Hilmi Ziya Ülken, Ord. Prof. Suut Kemal Yekin, Kadri Yörükoğlu, Ord. Prof. Dr. Zeki Zeren.

Toplantıda bulunmayanlar : Dr. Gündüz Aşinci, Prof. Hilmet Bayur, Dr. Sadettin Buluç, Tahir Nejat Gencan, Prof. Fahir İz, Yakup Kadri Karasmanoğlu, Prof. Enver Ziya Karal, Dr. Samim Sinanoğlu.

Mazereti bildirilenler : Dr. Gündüz Aşinci, Prof. Dr. Sadettin Buluç, Tahir Nejan Gencan, Prof. Fahir İz, Prof. Enver Ziya Karal, Dr. Samim Sinanoğlu.

Başkan : Kurum Başkanı Prof. Dr. Macit Gökbek.

Oturum açılınca ölen Nurettin Artam ve Emel Erkut için saygı duruşunda bulunuldu. Toplantıya katılamayan Aşinci, Buluç, Gencan, İz, Karal ve Sinanoğlu'nun mazeretleri bildirilerek kabul edildi. Artam'dan açılan Yönetim kurulu üyeliğine yedeklerden sırada en çok oy alan Haldun Taner'in çağırılmış ve bu toplantıya katılmış olduğu bildirildi.

26-28 Eylül 1958 toplantısı tutanak özeti okundu. Hesap sistemi adı olarak muzaaf kelimesi yerine İtalyan kelimesi konularak düzeltilmek üzere tutanak özeti olduğu gibi kabul edildi.

1- Genel Yazman idare işleri hakkında açıklamada bulundu. Üzerinde konuşuldu:

a- Németh için bir armağan çıkarılması ve bu için bir an önce başlanarak Jean Deny Armağanını hazırlayan arkadaşlara verilmesi teklifi çoğunlukla kabul edildi.

b- Eckmann'ın Mansuroğlu ile birlikte kurum adına Trakya'ya yapacağı diyalektoloji gezisi sonunda önce rapor; sonra eser, yillikta yayınlanacak bir yazı-vermesi şartıyla kurumca kendilerine 2000 liralık bir yardım yapılması çoğunlukla kabul edildi.

c- Banarlı'nın "Aızıl ve Xara" başlıklı yazısı ile, buna Türk dili dergisinin Mart sayısında verilen cevap okundu. Bu gibi yazılara verilecek cevabın şekli ve niteliği ile bunlara karşı dava açılmaması üzerine konuşuldu.

İlmî cevap verilmesi, fakat dava açılmaması çoğunlukla kabul edildi. Verilecek ilmî cevabın önce Hürriyet Gazetesine doğrudan doğruya gönderilmesi, bu gazete tarafından basılmazsa Savcılık yolu ile gönderebilmesi oy birliği ile kabul edildi.

3- Genel Yazman'ın açıklamasında sözü geçen işyerlerine geçildi:

a- Ali Ün'ün hizmet tazminatı hakkındaki Yürütme Kurulu kararı okunarak, Yönetmeliğin eski 25 nci maddesine göre verilen 966 lira 20 kuruşun varisi Türkan Ün'e ödenmesi çoğunlukla kabul edildi.

b- Emel Erkut'un hizmet tazminatı hakkındaki Yürütme Kurulu kararı okunarak, verilecek 945 lira tazminatın mirasçılara ödemesi çoğunlukla kabul edildi.

c- Gülten Cançoğay'ın istifası okunarak çoğunlukla kabul edildi.

d- Yurdanur Aşın'ın terfi ve Ömer Eryiğit'in tayini hakkında Yürütme kurulu kararı okunarak, Yurdanur Aşın'ın 350 lira aylıkla daktilo kadrosuna 300 lira aylıkla geçirilmesi ve Ömer Eryiğit'in 300 lira aylıklı daktilo kadrosunda 260 lira aylıkla 1.12.1958 den başlamak üzere alınması çoğunlukla kabul edildi.

e- Uzman Ferit Devellioğlu'nun terfi hakkında Yürütme kurulu kararı okunarak, kol baştanına çalışması yeter görülerek Ferit Devellioğlu'nun bir üst dereceye terfi hak kazandığı 1.3.1959 tarihinden başlamak üzere terfi ettirilmesi çoğunlukla kabul edildi.

3- Yönetim kurulu üyelerinden Bayur'un iki defadır çağrılarımıza cevap vermediği ve kendisinin ilk defa istifa fiirinde ısrar ettiği anlaşıldığından istifası kabul edildi.

4- Genel Yazman'ın açıklamasının tümü çoğunlukla kabul edildi.

5- Saymanlık raporu okundu. Üzerinde konuşuldu.

Birinci Birleşim İkinci Oturum

27 Şubat 1959 saat 15,-

1- Saymanlık raporu üzerindeki konuşmalara devam edildi.

a- Sayman'ın uzman, işyer ve hizmetlilerin aylıklarına yapılacak artırım hakkındaki önergesi okundu. Üzerinde konuşuldu.

Sayman'ın aylıkların % 100 artırılması hakkındaki teklifi, çoğunlukla kabul edildi.

b- Dışarıda işi olduğu halde bütün gün geç vakıtlara kadar kurumda çalışan Gramer ve Terim kolu Başkanlarına da yeni duruma göre tam ödeme verilmesi çoğunlukla kabul edildi.

c- Dergi işlerine bakan Osman Atilla'nın aylık ücretine de % 35 nisbetinde bir artırımın yapılması için, Yürütme kuruluna bırakılması hakkındaki teklif çoğunlukla kabul edildi.

d- Yönetim kurulu üyeleri yolluk ve gündeliklerinin de en

13. kez okunmuş ve kabul edilmiştir

Yürütme Kuruluna devlet memurlarına verilecek ölçüde artırılması teklifi çoğunlukla kabul edildi.

a- Bayanlık raporunun tümü, dileklerle birlikte çoğunlukla kabul edildi.

2- Denetleme Kurulu'nun 16.1.1959 tarihli raporu ile buna Yürütme Kurulu adına verilecek cevap okundu. Üzerinde konuşuldu. Rapor ve cevabı çoğunlukla kabul edildi.

3- Derleme-Tarama Kolu raporu okundu. Üzerinde konuşuldu. Kol Başkanı gerekli açıklamalarda bulundu.

Derleme-Tarama kolu raporunun tümü, dileklerle birlikte oybirliği ile kabul edildi.

4- Sözlük kolu raporu okundu. Üzerinde konuşuldu. Kol Başkanı gerekli açıklamalarda bulundu.

a- Fransızca Sözlük hakkındaki komisyon raporu okunarak üzerinde konuşuldu. Fransızca Sözlüğün basımına başlanması çoğunlukla kabul edildi.

b- Türkçe Sözlüğün ciltli fiyatının 30 lira olması, okullara ve okul yolu ile alan öğretmen ve öğrencilere 20 liradan verilmesi ve satıcılara Yürütme Kurulunca uygun görülecek indirimlerle satılması çoğunlukla kabul edildi.

c- İngilizce Sözlük için İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyeleri arasında bir ricada bulunulması teklifi çoğunlukla kabul edildi.

d- Sözlük kolu raporunun tümü, dileklerle birlikte çoğunlukla kabul edildi.

İçinci Birleşim Birinci Oturum

28 Şubat 1958, saat 10.

1- Terim kolu raporu okundu. Üzerinde konuşuldu. Kol Başkanı gerekli açıklamalarda bulundu.

a- Dr. Sevinç Özel'e Zooloji Terimleri Sözlüğü'nün yaptırılması teklifi çoğunlukla kabul edildi.

b- Terim kolu Raporunun tümü, dileklerle birlikte çoğunlukla kabul edildi.

2- Gramer kolu raporu okundu. Üzerinde konuşuldu. Kol Başkanı gerekli açıklamalarda bulundu.

a- Gramer işleri için Mayıs toplantısında bir komisyon seçilmesi teklifi çoğunlukla kabul edildi.

b- Monografi yapacaklara mutlak yazı ile talimat verilmesi teklifi çoğunlukla,

c- Yabancı dilde yazılmış kaynak durumundaki eser ve yazıların tercümelerinin yapılması ve yapılmakta olanlarının hızlandırılması teklifi de çoğunlukla,

d- Maarif Vekâleti temsilcilerince imzalanacak olan İmlâ komisyonu raporunun çoğaltılarak Yönetim Kurulu üyelerine dağıtılması teklifi de çoğunlukla,

e-Gramer kolu raporunun tümü, dileklerle birlikte, çoğunlukla kabul edildi.

3- Yayın kolu raporu okundu. Üzerinde konuşuldu. Kol Başkanına Vekâlet eden Genel Yazman gerekli açıklamalarda bulundu.

Rakam

İkinci Birleşim İkinci Oturum
28 Şubat 1959-saat 15,-

1-Yayın kolu raporu üzerindeki konuşmalara devam edildi.

a- Antoloji komisyonlarının birleştirilmesi ve antoloji komisyonuna Oktay Akbal'ın da katılması teklifi oy birliği ile kabul edildi.

b- Atatürk'ün nutkundan önce seçmeler yapıp kurultaya götürülmesi, bu seçmeler kurultayca beğenilirse nutkun tamamının çevrilmesi teklifi de çoğunlukla kabul edildi.

c- Hazırlanmakta olan Antolojinin tamamlandıktan sonra kesin şekli verilme üzere Yönetim kuruluna getirilmesi ve kurulda eksiklerin konuşularak gerekli tamamlamaların yapılması teklifi çoğunlukla kabul edildi.

d- Ödül yönetmeliğinin yeniden düzenlenmesi teklifi üzerinde teklifler sonunda: Şimdi kurulacak bir komisyonun hemen yarın toplanarak yeni bir yönetmelik tasarısı getirmesi ve bu yönetmelik tasarısının yarın konuşularak bu yıldan başlamak üzere yürürlüğe girmesi ve bu komisyona Hançerlioğlu, Dizdaroğlu, Taner, ve Tuğrul'un katılması çoğunlukla kabul edildi.

e- Yayın kolunun daha dinamik ve enerjik hale gelmesi için Yürütme kurulunun daha etraflı bir teklif getirmesi uygun görüldü,

g- Yayın kolu raporunun tümü, dileklerle birlikte çoğunlukla kabul edildi.

Bu kısım

2-"Satın alınan eserler için ödenecek hıfzı yönetmeliği" tasarısı okundu. Üzerinde konuşuldu. Maddeler ayrı ayrı okunup başlı değişikliklerle kabul edildi.

3-Dilaçar'ın eserleri hakkında komisyon raporu okunarak çoğunlukla kabul edildi.

4- Levend'in "Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Safhaları" adlı eserinin 2 nci basımına, 1lt basımına telif ücreti verilmiş olduğundan, 1lt basım ücreti verilmesi telifi çoğunlukla kabul edildi.

5- Yönetim kurultoplantılarından sonra verilecek bilimsel konferansların Mayıs toplantısına birarılması telifi çoğunlukla kabul edildi.

6- "Botanik Terimleri Sözlüğü" hakkında rapor okundu. Kurumca bastırılması istenen "Botanik Terimleri Sözlüğü" adlı eserin rapor gereğince kurumca basılmaması çoğunlukla kabul edildi.

7- Kurum üyeliğine alınmalarını isteyenlerin listesi okundu. Üye kabullerinin Mayıs toplantısına birarılması telifi çoğunlukla kabul edildi.

Üçüncü Birleşim Birinci Oturum

1-Mart 1959 saat 10,-

1- Geçen oturumda "satın alınan eserler için ödenecek ücret yönetmeliği" tasarısı üzerinde yapılması kararlaştırılan değişikliklerin metin haline getirilmiş son şekli okunarak kabul edildi.

2- Tüzük tasarısı konuşulmasının Mayıs toplantısına birarılması telifi, çoğunlukla kabul edildi.

Üçüncü Birleşim İkinci Oturum

1 Mart 1959 saat 15,-

1- Özel komisyonun getirdiği ödüller yönetmeliği tasarısı okundu.

a- Önce tasarının tümü, sonra ayrı ayrı maddeleri üzerinde konuşuldu. Maddeler ayrı ayrı oya kondu.

b- Yönetmelik en sonunda şu şekli aldı:

-2-

Türk Dil Kurumu
Edebiyat ve Bilim Ödülleri
Yönetmeliği

Madde- 1- Türk Dil Kurumu her yıl bu yönetmeliğe göre seçilecek edebiyat ve bilim yapıtlarına ödül verir.

Madde - 2-Ödüller, Türk Dil Kurumu'nun amacına uygun olarak yazılmış bir bilim yapıtıyla aşağıda sayılan türlerdeki birer edebiyat yapıtına verilir:

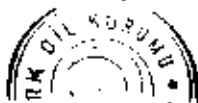
- 1) Şiir
- 2) Roman
- 3) Hikâye
- 4) Tiyatro
- 5) Deneme, eleştirme, gezi
- 6) Çeviri.

Madde- 3- Ödül verilecek edebiyat ve bilim yapıtlarını seçmek üzere Yürütme kurulunca kurultaydan sonraki il ve güz dönemi toplantısında gizli oyla iki yargıcılar kurulu seçilir. Edebiyat Ödülü Yargıcılar kuruluyla Bilim Ödülü Yargıcılar kurulu onar üyeliştir. Bunlardan en az oy alan üçer üye yedekte kalır. Yargıcılar kurullarının çalışma süresi üç yıldır.

Madde- 4- Edebiyat ve Bilim Yargıcılar kurulları her yıl nisan ayında incelemelerine başlar, eylül ayında toplanır. Ödül verilecek yapıtların adları dil bayramı günü açıklanır. Ödüllerle o gün törenle verilir.

Madde - 5- Yargıcılar kurulu üyeleri kendilerine gönderilen her yapıtı incelemek ve her yapıtla ilgili görüşlerini belirten yazılı raporlarını toplantıya getirmekle ödevlidir.

Madde- 6- Ödül verilecek yapıtın Yargıcılar kurulu toplantısına katılan üyelerin çoğunluk oyunu alması gerekir. Bir üyenin inceleme sonucuyla oyunu bildiren raporunu göndermesi yargıcılar kurulu

toplantısına katılma sayılır. Ancak toplantıya gelemezse raporunu gönderen üyenin engeli yargıcılar kurulunca kabul edilmelidir.

Madde-7- Dil bakımından ödül verilecek değerinde görülen bilim yapıtları için gerekirse ayrıca o dalın uzmanlarına danışılır. Edebiyat yapıtlarında dil değeriyle birlikte sanat değeri de aranır.

Madde - 8- Bir türe ayrılan ödül bölünmez. Birkez ödül alan bir daha hiç bir türden aday olamaz.

Madde- 9- Yargıcılar kurulları üyeleri aday olamazlar.

Madde- 10- Verilecek ödüllerin miktarlarıyla Yargıcılar kurulu üyelerinin adları her yıl ocak ayı içinde yayımlanır.

Madde-11- Ödüller, her önceki yılın ocak ayı başından aralık ayı sonuna kadar yayımlanmış yapıtlara verilir. Ertesi yılın mart ayı sonuna kadar Türk Dil kurumu'na onar tane gönderilen yapıt ödülle aday olur. Tiyatro türünde bir yapıtın sahnede, radyoda, veya televizyonda oynanmış olması yayımlanma sayılır.

Madde-12- Yargıcılar kurulu üyelerine verilecek ücret her yıl Yönetim kurulunca kararlaştırılır.

Madde- 13- Ödülle aday yapıtlar Türk Dil kurumu Genel Yazmanlığınca her yıl nisan ayı başında Yargıcılar kurulu üyelerine gönderilir.

Madde-14- Bu yönetmelik 1-Mart 1959 günü yürürlüğe girer.

2 - Yeni ödül yönetmeliğine göre Yargıcılar kurulları üyelerinin yeni baştan seçilip seçilmeyeceği üzerinde konuşuldu:

a) Yalnız boş olan asıl ve yedek üyeliklerin seçilmesi çoğunlukla kabul edildi.

b)Edebiyat yapıtları Yargıcılar kurulu için gizli oyla Dizdaroğlu asıl, Levend ve Abaloğlu yedek üyeliklere seçildi.

c) Bilim yapıtları Yargıçlar Kurulu için gizli oyla Cıvaoğlu lu asıl, Ülken ile Derbil yedek üyeliklere seçildi.

3 - Gelecek toplantının tarihi ve süresi üzerinde konuşuldu. Toplantının 29-Mayıs'ta başlayıp 1-2 Haziran'a kadar sürmesi çoğunlukla kabul edilerek toplantıya son verildi.

Baştan

Abaloğlu

Ağaray

Araçoy

*Gökler**Ağaray**Ağaray*

Ateş

Batu

Caferoğlu

Cıvaoğlu

*Ateş**H. Caferoğlu**Cıvaoğlu*

Cin

Çağlar

Dağlarca

Derbil

*Cin**B. Çağlar**Dağlarca**Derbil*

Dizdaroğlu

Eren

Hançerlioğlu

Hızır

*Dizdaroğlu**Hançerlioğlu**Hızır*

Ağdemir

İzbiran

Kevend

Mansuroğlu

Taner

*Ağdemir**İzbiran**Mansuroğlu**Taner*

Tuğrul

Uygur

Ülken

Yatwin

Yördüoğlu

Zeren

*M. Tuğrul**Uygur**H. Z. Ülken**Yatwin*